

Odnos preferencije filmova, ekstraverzije i depresivnosti

Blažević, Matija

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:541114>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-02**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Sveučilište u Zadru
Odjel za psihologiju
Sveučilišni prijediplomski studij
Psihologija

Zadar, 2024.

Sveučilište u Zadru
Odjel za psihologiju
Sveučilišni prijediplomski studij
Psihologija

Odnos preferencije filmova, ekstraverzije i depresivnosti

Završni rad

Student/ica:
Matija Blažević

Mentor/ica:
Prof. dr. sc. Ana Slišković

Zadar, 2024.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Matija Blažević**, ovime izjavljujem da je moj **završni** rad pod naslovom **Odnos preferencije filmova, ekstraverzije i depresivnosti** rezultat mogea vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mogea rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mogea rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 19. rujna 2024.

SADRŽAJ

SAŽETAK	1
ABSTRACT	2
1. UVOD	3
1.1. Film	3
1.2. Petofaktorski model ličnosti	4
1.3. Ekstravertiranost i preferencije filmova	6
1.4. Depresivnost	7
1.5. Depresivnost i preferencija filmova	9
1.6. Cilj istraživanja	10
2. PROBLEMI I HIPOTEZE	11
3. METODA	12
3.1. Sudionici	12
3.2. Instrumenti	12
3.2.1. Upitnik sociodemografskih podataka	12
3.2.2. Jednostavna skala procjene čestine gledanja pojedinih žanrova filmova	12
3.2.3. Jednostavna skala procjene preferencije žanrova filmova	13
3.2.4. Subskala ekstraverzije (IPIP 50, Mlačić i Goldberg, 2007)	13
3.2.5. Subskala depresivnosti (DASS, Reić Ercegovac i Penezić, 2012)	13
3.3. Postupak	14
4. REZULTATI	14
5. RASPRAVA	20
6. ZAKLJUČCI	25
7. LITERATURA	25
8. PRILOZI	33

SAŽETAK

Filmovi su vrsta masovnih medija koja je u današnje vrijeme uvelike prisutna u čovjekovom svakodnevnom životu, a njihov utjecaj na pojedinca se očituje kako u stavovima i ponašanju tako i u vjerovanjima i željama pojedinca i sveukupnog društva (Galić, 2016). Iako je ovaj utjecaj filmova na pojedinca prepoznat, istraživanja koja su se bavila odnosom osobina ličnosti i preferencija su ipak u većoj mjeri bila usmjerena na preferencije glazbe nego filmova, dok su istraživanja koja se bave odnosom preferencije filmova i depresivnosti rijetka usprkos izraženom problemu veće prevalencije depresivnosti i depresije u suvremeno vrijeme. S obzirom na navedeno cilj ovog istraživanja bio je ispitati odnos preferencije filmova, ekstraverzije i depresivnosti. Istraživanje je provedeno online putem pri čemu je u njemu sudjelovalo 122 punoljetnih sudionika od čega je njih 35 muškaraca, 84 žene, dvoje sudionika je odabralo opciju drugo, a jedan sudionik je naveo da se ne želi izjasniti. Prosječna dob sudionika je 24,53 godine. Sudionici su najprije davali procjene preferencije gledanja žanrova filmova i čestine gledanja žanrova filmova (komedije, romantični, akcijski, znanstveno-fantastični, avanturistički, horor, triler, drama i tragedija) nakon čega su ispunili subskalu ekstraverzije iz hrvatskog prijevoda 50 leksičkih velikih pet faktorskih oznaka za samoocjenjivanje (IPIP 50) i subskalu depresivnosti - Skale depresivnosti, anksioznosti i stresa (DASS). Obradom rezultata utvrđena je statistički značajna korelacija između razine depresivnosti i preferencije za žanr komedije. Odnosno, što je viša razina depresivnosti manja je preferencija za žanr komedije. Nije utvrđena statistički značajna povezanost između depresivnosti i preferencije ostalih žanrova filmova, kao ni između razine ekstraverzije i nijednog od žanrova filmova.

Ključne riječi: filmovi, filmski žanrovi, preferencije filmova, ekstraverzija, depresivnost

The relationship between film preference, extraversion and depression

ABSTRACT

Movies are a type of mass media that is nowadays largely present in people's everyday life, and their influence on the individual is manifested both in attitudes and behavior, as well as in the beliefs and desires of the individual and the society as a whole (Galić, 2016). Although this influence of movies on the individual has been recognized, research that dealt with the relationship between personality traits and preferences was concentrated more on music preferences than movies, while research that deals with movie preferences and depressive symptoms is rare despite the expressed problem of higher prevalence of depressive symptoms and depression in modern times. Given the above, the aim of this research was to examine the relationship between movie preference, extraversion and levels of depression. The survey was conducted online, with the participation of 122 adults, of which 35 were men, 84 were women, two participants chose the option other and one participant indicated that they preferred not to specify their gender. The average age of participants is 24.53 years. The participants first gave estimates of preferences for watching movie genres and the frequency of watching movie genres (comedy, romantic, action, science fiction, adventure, horror, thriller, drama and tragedy) after which they filled out the extraversion subscale from the Croatian translation of 50 lexical big five factor labels for self-assessment (IPIP 50) and the depression subscale - Depression, Anxiety and Stress Scale (DASS). The analyses revealed a statistically significant correlation between depressive symptoms and the preference for the comedy genre. That is, the higher the level of depressive symptoms in an individual, the lower the preference for the comedy genre. No statistically significant correlation was found between depression and preference for other film genres, nor between the level of extraversion and any of the film genres.

Key words: films, film genres, film preferences, extraversion, depressive symptoms

1. UVOD

1.1. Film

Mediji masovne komunikacije su u današnje vrijeme postali sastavni dio naše svakodnevnice, a u njih se ubraja i film s obzirom na utjecaj kojeg može imati na ponašanje, stavove, želje i vjerovanja ljudi pojedinačno pa tako i na čitavo društvo (Galić, 2016). Film se definira kao uzastopno redanje brojnih nepomičnih slika na ekranu praćenih kontingentno zvukom što posljedično može prenijeti nekakvo značenje (Bordwell i Carroll, 2012). Stempleski i Tomalin (2001) navode kako je film postao globalno dostupan pa čak i u područjima svijeta u kojima tehnologija nije baš širom dostupna, a gledatelje privlači kroz mogućnost prenošenja raznih priča. Pomoću kombinacije jezika, zvukova i slika dolazi do stimuliranja i aktiviranja naših osjetila i kognitivnih funkcija čime se upotpunjuje utjecaj filma koji nadilazi druge medije. Nadalje, važno je naglasiti i „obrazovnu“ komponentu filma s obzirom da je kroz gledanje filmova moguće i proširiti znanje o kulturama i općenito svijetu u kojem živimo. Autor Kukuljica (2006) navodi i kako film kreira kulturu i način življenja kao i moda i glazba i to ponajviše kod mladih osoba. Film, također, pruža zadovoljenje raznih potreba i očekivanja njegovih gledatelja, a važnu ulogu ima i u funkcijama koje imaju utjecaj na gledatelje, kao na primjer napetost i agresija, pustolovina, uzbuđenost i opuštanje, raspoloženje, informiranost, poticaj na diskusiju i akcija.

Bazična podjela filma podrazumijeva podjelu na tri roda: eksperimentalni, igrani i dokumentarni. Dokumentarni film se od njegova samog početka povezivao s konceptom stvarnosti pa ga se i izdvaja kao realistični filmski stil. Karakteriziraju ga istinitost, koherentnost, objektivnost i utemeljenost u dokazanoj građi. Ova vrsta filmova može ljude pobliže upoznati s raznim prirodnim fenomenima ili s raznim područjima koja su im možda nedostupna. Osim navedenoga, dokumentarni filmovi mogu svojim sadržajem prikazati razne društveno-političke probleme, mogu nadalje nuditi raspravu o problemima kao i potencijalna rješenja, dati komentar na određena teorijska stajališta te nuditi argumente za neke tvrdnje. S druge strane, za igrane filmove nije obavezno da su objektivni. Inspiracija za njihovo kreiranje može potjecati, u većoj ili manjoj mjeri, iz stvarnih događaja, no, može i odstupati od stvarnog tijeka događaja (Prica, 2014). Igrani film se sastoji od svoje fikcionalnosti, odnosno, gledatelji bi trebali zamisliti fikcionalni sadržaj, ali ne moraju i vjerovati da je taj sadržaj objektivno istinit, a istinitost tvrdnji se određuje kroz usporedbu s

drugim tvrdnjama unutar svijeta koji je zamišljen (Carroll, 1997, prema Prica, 2014). Nadalje, Horvat (2008) navodi kako se igrani film, iako je u suštini nestvarni sadržaj, može svojim sadržajem referirati na stvarnost kao, na primjer, na sadašnje ili prošle događaje, povijesne situacije, ili čak i na moguće buduće događaje (na primjer, distopijski filmovi). Kada je riječ o eksperimentalnim filmovima, karakteriziraju ih antikonformizam i sloboda stvaralaštva zbog čega im često nije jednostavno odrediti zajedničko obilježje. Brojni filmovi poput strukturalnih, jednog od tipova eksperimentalnih filmova, često imaju obilježja kao što su nekoherentnost svijeta filma, nefikcionalnost, refleksivnost i nepostojeću ili minimalnu priču. S druge strane, drugi tip eksperimentalnih filmova, apstraktni filmovi, su u najvećem broju slučajeva fokusirani na formalna obilježja, kao što su boja i pokret te ritmičke izmjene slike (Prica, 2014). Među navedena tri roda, igrani film je najpopularniji te se dijeli na velik broj podvrsta filmova odnosno žanrova (Gilić, 2007). Popović (2012) navodi da je žanr definiran kao način na koji se sadržaj grupira s obzirom na neka, za njega specifična, zajednička obilježja po kojima se može i razlikovati od drugih žanrova (Popović, 2012). Na primjer, igrani film je moguće podijeliti na brojne žanrove kao što su: povijesni, akcijski, znanstveno-fantastični, komedija, triler, horor, fantastika, drama, pustolovni ili avanturistički i na još mnoge druge (Gilić, 2007). S obzirom da je ovo istraživanje usmjereno na odnose preferencija filmova, ekstraverzije i depresivnosti, u nastavku teksta predstavljene su definicije ključnih pojmova, kao i pregled ranijih istraživanja u ovome području.

1.2. Petofaktorski model ličnosti

Kako kod donošenja odluka tako i pri odabiru filmova na pojedinca mogu imati utjecaj razni čimbenici. Ti čimbenici mogu biti društveni i osobni te stabilni kao, na primjer, osobne preferencije pojedinca ili prolazni kao emocije i raspoloženje pojedinca. Među osobne i stabilne čimbenike navode se i osobine ličnosti (Goldbeck i Nosrris, 2013). Petz (2005) navodi kako je ličnost iznimno bitna kako bi se moglo shvatiti prirodu pojedinca i njegovog mentalnog života. Navedeni autor navodi i kako nema definicije koja je općeprihvaćena, no, neka usvojena značenja navedenog pojma su da „ličnost znači sveobuhvatnu cjelinu, integraciju osobina pojedinca u relativno stabilnu i jedinstvenu organizaciju koja demonstrira njegovu aktivnost u promjenjivoj okolini, oblikuje se i mijenja pod utjecajem te aktivnosti“ (Petz, 2005, str. 235). Nadalje, autor navodi i kako se ličnost pojedinca najefikasnije opisuje petofaktorskim modelom ličnosti koji označava svaki model

u kojem je ličnost pojedinca moguće opisati uz pomoć pet dimenzija koje su relativno stabilne. Te temeljne dimenzije su: savjesnost (sklonost realiziranju ciljeva i planiranju te pouzdanosti i odgovornosti), otvorenost iskustvu (sklonost raznolikosti, zanimanje za nova iskustva i razumijevanjem vlastitih emocija), neuroticizam (sklonost anksioznosti, uzrujanosti i povećana emocionalna uzbudljivost), ugodnost (sklonost suosjećanju i altruizmu) i ekstraverzija, koja je opisana detaljnije u tekstu koji slijedi s obzirom da predstavlja jedan od ključnih konstrukata ovog rada.

Ekstraverzija je dimenzija koja reflektira tendenciju pojedinca da kroz socijalizaciju dobivaju stimulaciju. Osobe visoko na ekstraverziji se očituju kao osobe koje su jako društvene i druželjubive, pričljive, vesele, traže uzbuđenje i brojne aktivnosti (McCrae i Costa, 1991). Nadalje, Wilt i Revelle (2008) navode da se pomoću koreliranih varijacija raznih bihevioralnih i psiholoških aspekata definira kontinuum ekstraverzije. Ekstrovertirano ponašanje pojedinca koji se nalazi na visokom kraju kontinuuma se očituje asertivnošću, pozitivnim afektima, statusnom motivacijom, druželjubivosti, tendencijama pristupa i odvažnošću. S druge se strane, ponašanje na niskom ili donjem kraju kontinuuma odnosno, introvertirano ponašanje, očituje u tendenciji izbjegavanja, stidljivosti, podložnosti, negativnijim afektima i neupadljivosti (Zeigler-Hill i Shackelford, 2020). Individualne razlike među ljudima s obzirom na njihovu razinu ekstrovertiranosti mogu utjecati i predvidjeti brojne aspekte života pojedinaca. Na primjer, pronađeno je da osobe koje imaju više rezultate na ljestvici ekstraverzije, u odnosu na osobe koje su niže na kontinuumu, imaju širi krug poznanika (Lee i sur., 2008), profesionalno su uspješniji (Lund i sur., 2007), boljeg su zdravstvenog stanja (Gurven i sur., 2014) i imaju niži mortalitet (Ploubidis i Grundy, 2009).

Petofaktorski model ličnosti se pokazao vrlo korisnim, opširnim okvirom za implementaciju brojnih teorija i istraživačkih nalaza u području psihologije ličnosti (Cantador i sur., 2013). Smatra se da ovih pet velikih faktora zahvaća veći dio znanih crta ličnosti i time i da ti faktori reflektiraju bazičnu konstrukciju koja se nalazi u pozadini crta ličnosti (O'Connor, 2002). Neki od najpopularnijih mjera koje se koriste pri mjerenju petofaktorskih dimenzija su upitnik Coste i McCrea pod nazivom *Revised NEO Personality Inventory* (NEO-P-R, Costa i McCrae, 1992, prema Cantador i sur., 2013), *Big Five Inventory (BFI)* kojeg su konstruirali John i Srivastava (1999) te *International Personality Item Pool (IPIP)* upitnik za čiju je konstrukciju zaslužan Goldberg. Upitnik je preveden,

među ostalima i na hrvatski jezik (Mlačić i Goldber, 2007) te je njegova subskala ekstraverzije korištena i u svrhe ovog istraživanja.

1.3. Ekstravertiranost i preferencije filmova

Kao što je i prethodno navedeno osobnost pojedinca je jedan od čimbenika koji ima utjecaja na odluke koje će on donijeti (Goldbeck i Nosrris, 2013). Utvrđeno je da su osobine ličnosti, pa tako i razina ekstrovertiranosti povezane s brojnim preferencijama ljudi (Cantador i sur., 2013). Pri istraživanju postojanja razlika među ljudima u njihovim preferencijama za medije polazi se od pretpostavke da svaka osoba odabire, kao sebi najdraži, onaj sadržaj koji joj može omogućiti zadovoljenje specifične potrebe. Jedna od teorija koja proizlazi od navedene pretpostavke jest Teorija koristi i zadovoljstva (Katz i sur., 1974) prema kojoj ljudi nisu samo pasivni primatelji medijskih sadržaja koji im se nude već aktivni sudionici koji odabiru hoće li neki sadržaj konzumirati ili ne. Do različitih šablona korištenja medija posljedično i dolazi zbog određenih potreba pojedinca, socijalnih i psiholoških, odnosno njihovih pretpostavki o mogućnosti zadovoljenja takvih potreba pomoću medija (Katz i sur., 1974).

Pretraživanjem literature u području odnosa osobina ličnosti i preferencija, može se uočiti da je u većem broju istraživanja fokus bio na odnosu osobina ličnosti i glazbenih negoli filmskih preferencija. No, u istraživanjima u kojima je ispitivan odnos osobina ličnosti i preferencije žanrova filmova potvrđeno je postojanje značajnih povezanosti. Tako je utvrđena preferencija pojedinaca koji su otvoreni prema iskustvu za fantastične, avanturističke, drame i triler filmove (Vukas, 2020) te komedije, neurotičnih osoba za romantične filmove (Chausson, 2010; prema Cantador i sur., 2013) i drame (Vukas, 2020) te onih koji su savjesni za akcijske filmove (Chausson, 2010; prema Cantador i sur., 2013). Nadalje, pronađene su povezanosti i ekstrovertiranosti s preferencijama za žanrove glazbe (Ercegovac i Dobrota, 2011; Naz i sur., 2021; Rentfrow i Gosling, 2003) i filmova (Pekić i Milovanović, 2016; Vukas, 2020). Naime, u istraživanjima je utvrđena povezanost visoke razine ekstraverzije s preferencijom za akcijske filmove (Hall, 2005; Vukas, 2020), dramu, romantične filmove, i komediju (Cantador i sur., 2013), kao i komediju sa segmentima erotike (Weaver i sur., 1993). S druge strane, Cantador i suradnici (2013) navode da je preferencija za animacije, znanstveno fantastične filmove, tragedije i *neo-noir* filmove povezana s niskom razinom ekstraverzije. U navedenom istraživanju su uočene i određene

razlike između muškaraca i žena. Naime, pokazalo se da sudionice s visokom razinom ekstrovertiranosti preferiraju avanturističke filmove, a kod muškaraca je ova preferencija uočena kod onih s niskom razinom ekstrovertiranosti. Nadalje, kod animiranih filmova je uočen suprotan obrazac, odnosno, ovaj žanr preferiraju nisko ekstrovertirane sudionice i visoko ekstrovertirani sudionici. Određena povezanost je utvrđena i između ekstraverzije i preferencije za horor filmove kod ženskih sudionika (Zuckerman i Litle, 1986). Navedeni nalazi se tumače mogućnošću da gledatelji kroz navedeni film ostvare svoje pretpostavke o rodnim ulogama, odnosno, muškarci imaju mogućnost pokazati svoju hrabrost što im pruža i zadovoljstvo, a žene to zadovoljstvo dobivaju kroz druženje s osobom s kojom gledaju film (Tamborini, 1991). Što se tiče triler filmova, oni su u srodstvu s horor filmovima od kojih se razlikuju u pogledu načina na koji se izaziva osjećaj terora i neizvjesnosti. Naime, u horor filmovima se ovaj osjećaj izazva pomoću prisutnosti nadnaravnoga, krvi ili sakaćenja dok to ne mora biti nužno u triler filmovima. U triler filmovima ova sredstva izazivanja terora i neizvjesnosti mogu biti prisutna, međutim, u tom slučaju nisu u glavnom fokusu filma (Hanich, 2011). Nadalje, Weaver i sur. (1990., prema Weaver, 1991) su u svojem istraživanju provedenom na njemačkim i američkim sudionicima utvrdili veću preferenciju ekstravertiranijih sudionika za sadržaje filmova u kojima su prikazane aktivnosti društvenog karaktera poput zabava u odnosu na introvertiranije sudionike. Slično navedenom, u istraživanju kojeg je proveo Weaver (1991) dobivena je negativna povezanost ekstravertiranosti i preferencije avanturističkih filmova, a pozitivna povezanost za žanr komedije. Sudionici koji su imali više rezultate na ljestvici ekstraverzije su u odnosu na one sa srednjim ili nižim rezultatima značajno više izrazili preferenciju za komedije. Navedene korelacije su bile slabije nego za ostale ispitivane osobine ličnosti što je autor istaknuo kao iznimno neočekivano uzme li se u obzir na to da se ekstroverte često karakterizira kao jako društvene osobe te s obzirom na razinu društvene uloge medija u današnjoj kulturi mladih. Nadalje, osim osobina ličnosti na preferencije za gledanje žanrova filmova može utjecati i emocionalno stanje ili specifičnije depresivnost pojedinca (Till i sur., 2014) što pobliže opisuje tekst koji slijedi.

1.4. Depresivnost

Forbes i Dahl (2005) depresiju opisuju kao poremećaj kod kojeg je prisutna primjena strategija koje imaju manji učinak na kontrolu afektivne reakcije i manja motiviranost za

sudjelovanje u onim aktivnostima koje bi mogle pozitivno djelovati na pojedinačno afektivno stanje. Depresija ima raspon od uobičajenoga, lošijeg, tužnog raspoloženja koje je kraćeg trajanja pa sve do iznimno jakog stanja neugode. Klinički značajna depresija uključuje simptome kao što su promjene u ponašanju, raspoloženju, kognitivnim funkcijama i tjelesnom stanju koje traju duži vremenski period te ometaju normalno svakodnevno funkcioniranje (Hammen i Watkins, 2018). S druge strane, tendencija prema depresivnim simptomima ili depresivnosti se povezuje s manjkom sposobnosti da se uživa u pozitivnim osjećajima te s jačom kognitivnom i emocionalnom reaktivnošću na negativne podražaje. Autori Cuijpers i suradnici (2004) navode kako osobe s ovom tendencijom imaju veći rizik od razvitka težeg oblika depresije kao što je klinička depresija. Nadalje, kada je riječ o pragu aktivacije, autori Garrido i Schubert (2015) navode da depresivne osobe mogu imati niži prag za aktivaciju negativnog afekta te ga mogu doživljavati dulje i intenzivnije, dok im prag za aktivaciju pozitivnog afekta može biti viši, a pozitivan učinak mogu doživljavati kraće i u slabijem intenzitetu u usporedbi sa zdravim osobama. Sukladno navedenome, autori Benning i Oumeziane (2017) navode i opisuju nekoliko modela. Prvo, prema modelu nedovoljnog fizičkog uzbuđenja kod depresivnih osoba je razina uzbuđenja niža za sve kategorije podražaja u odnosu na zdrave osobe. S druge strane, prema modelu niskih pozitivnih emocija ova niska razina uzbuđenja nije prisutna za sve podražaje već je specifična za pozitivne podražaje zbog čega može doći do slabijeg razlikovanja ugodnih i neugodnih, odnosno, averzivnih podražaja te sveukupno manje veličine odgovora kod depresivnih pojedinaca. Spomenuti autori navode i model pojačanih negativnih emocija prema kojem depresivni pojedinci, u usporedbi sa zdravim osobama, imaju veću reaktivnost na averzivne stimulanse.

Negativni utjecaji depresivnog stanja na pojedinca predmet su brojnih istraživanja. Fletcher (2010) navodi da kod adolescenata depresija može bitno naštetiti obrazovnom i društvenom aspektu pojedinačeva života. Ona je, nadalje, čimbenik rizika za samoubojstvo (Windfuhr i sur., 2008) te dovodi do povećanja stope pretilosti, zlouporabe opijata i pušenja (Keenan-Miller i sur., 2007), a o nalazima u području ispitivanja odnosa depresivnosti i preferencija, preciznije preferencija filmova, je više navedeno u nastavku teksta.

1.5. Depresivnost i preferencija filmova

Istraživanja koja se bave preferencijama i depresivnosti vrlo su rijetka ako se u obzir uzme činjenica da je depresija iznimno ozbiljan problem koji sve više prevladava i to pogotovo među adolescentima (Birmaher i sur., 1996). Autori Infortuna i suradnici (2021) su u svojem istraživanju u kojem su se bavili odnosom temperamenta i preferencija filmova, utvrdili da su crte depresivnog temperamenta kod pojedinaca bili pozitivan prediktor za preferenciju trilera, a negativan prediktor za animirane filmove. Nadalje, postoje istraživanja koja se bave odnosnom depresije i glazbe (Aron i Field, 1999; Barış i Yeliz, 2021; Garrido i Schubert, 2015; Miranda i Claes, 2009; Yoon i sur., 2020), međutim, onih koji ispituju odnos preferencije filmova i depresivnosti ima u jako malom broju. Naime, istraživanja su pokazala da glazba može potaknuti i negativne i pozitivne emocije kod slušatelja (Gibson i sur., 2000) te je dobiven pozitivan utjecaj na razinu depresivnosti (Aron i Field, 1999). Nadalje, Primack i suradnici (2009) ističu negativan utjecaj televizijskih sadržaja budući da su utvrdili povezanost izloženosti televizijskim sadržajima s razvojem depresivnosti sudionika. Navode kako je razlog ovome utjecaj više kombiniranih faktora kao što su uspoređivanje sebe sa nedostižnim slikama, televizijski sadržaj koji potiče anksioznost, stereotipi i loš san gledatelja. U literaturi se navodi mogući pozitivan utjecaj komičnih sadržaja na preveniranje razvoja depresije kroz navođenje gledatelj na smijeh što se pokazalo korisnim pri snižavanju negativnih afekata (Bennett i sur., 2003). Kao što pokazuju navedena istraživanja, mediji, pa se tako može pretpostaviti i filmovi, mogu imati utjecaja na emocionalno stanje ljudi.

Pri istraživanju preferencija za medije s obzirom na depresivnost sudionika izdvaja se Teorija upravljanja raspoloženjem (Zilmann, 2000) prema kojoj se pretpostavlja da ljudi odabiru one medije koji mogu, na njima željeni način, kontrolirati i korigirati emocionalne doživljaje i raspoloženja. U ovome slučaju osoba može željeti da joj se raspoloženje popravi odnosno postane ugodnije i pozitivnije ili može željeti da ostane u istome afektivnome stanju kao i do sada. Tako se navodi da kada osjete olakšanje od neke neugode nakon izlaganja određenoj vrsti podražaja ljudi će se vjerojatno ponovno vraćati takvim podražajima i u nekim budućim situacijama. Na primjer, gledanje komedija može smanjiti neugodno afektivno stanje ili pojačati pozitivno (Zilmann, 2015). Nadalje, autori Gerbner i suradnici (1986) ističu i Teoriju kultiviranja prema kojoj se učestalijim izlaganjem pojedinca filmskim sadržajima koji su tužni ili uznemirujući može povećati ili održati prisutnost suicidalnih

misli kod gledatelja, kao što i pozitivni sadržaji u medijima mogu olakšati da se održi pozitivno afektivno stanje. Kao primjer se navode i istraživanja kojima je pokazano da sveukupno gledanje filmova koji sadrže pušačko ponašanje može povećati takvo ponašanje gledatelja i u stvarnom životu (Sargent i sur., 2004). No, autori Nabi i suradnici (2006) predlažu i da gledanje tužnih medijskih sadržaja može rezultirati i popravljanjem trenutnog afektivnog stanja u slučaju kada gledatelju mogu poslužiti kao izvor informacija koje on može iskoristiti u svrhu suočavanja sa vlastitom situacijom. Sukladno, autori istraživanja Garrido i Schubert (2013) su utvrdili povezanost slušanja tužne glazbe kroz duži vremenski period i ruminacije, jednog od glavnih ponašanja koje je povezano s depresijom (Nolen-Hoeksema, 1991). Autori su kao objašnjenje ovakvog ponašanja naveli da se pojedinac može, kroz slušanje glazbe s negativnom valencijom, na zdrav način konfrontirati s njegovim negativnim emocijama. Autori, Ter Bogt i suradnici (2021) navode i da se osobe mogu osjećati utješeno prilikom slušanja tužne glazbe. S druge strane, Miranda i Claes (2009) navode da se glazbu može koristiti i u sklopu neprilagodljivih strategija suočavanja, na primjer, kod izbjegavanja suočavanja s emocijama. U skladu s ovakvim nalazima i pretpostavkama u području istraživanja s glazbom su i nalazi istraživanja Till i suradnici (2014) u kojima je utvrđena značajna povezanost depresivnosti i preferencije gledatelja za filmske žanrove tragikomedije, filmove noir, melodrame i tragedije. Rezultati sudionika na skali depresivnosti su bili veći što im je bila i veća preferencija za navedene žanrove.

1.6. Polazište i cilj istraživanja

Filmovi imaju veliki utjecaj na svakodnevni život ljudi, kako kulturalni i društveni tako i emocionalni. Pregledom literature u području odnosa filmskih preferencija s jedne strane te razine ekstraverzije i depresivnosti s druge strane, uočene su nekonzistentnosti u pogledu istraživačkih nalaza te općenito manjak istraživanja, pogotovo kad je riječ o depresivnosti. Stoga je cilj ovog istraživanja bio ispitati kakav je odnos preferencija gledanja žanrova filmova i razine ekstraverzije te odnos preferencije žanrova filmova i razine depresivnosti kod punoljetnih osoba.

2. PROBLEMI I HIPOTEZE

Istraživački problemi

1. Utvrditi postoji li povezanost između preferencije žanrova filmova i razine ekstraverzije.
2. Utvrditi postoji li povezanost između preferencije žanrova filmova i razine depresivnosti.

Hipoteze

1. S obzirom na rezultate prijašnjih istraživanja (Cantador i sur., 2013; Hall, 2005; Zuckerman i Litle, 1986) u ovom istraživanju se pretpostavilo da će razina ekstraverzija biti pozitivno povezana s preferencijom za akcijske filmove, dramu, romantične filmove, horor filmove i komediju. Pozitivna povezanost se pretpostavlja i za triler filmove s obzirom da je navedeni žanr srodan horor žanru (Hanich, 2011). Nadalje, u skladu s prethodnim istraživanja kao što su istraživanje Cantadora i suradnika (2013) i Weavera (1991) pretpostavlja se i negativna povezanost ekstraverzije s preferencijom za tragedije, znanstveno-fantastične filmove i avanturističke filmove.

2. Uzevši u obzir rezultate istraživanja Tilla i suradnika (2014) te Gotliba i suradnika (2004) u ovome istraživanju je pretpostavljena pozitivna povezanost depresivnosti s preferencijom za tragediju i dramu. Nadalje, pretpostavlja se da nema statistički značajne povezanosti depresivnosti i preferencije romantičnih filmova, akcijskih filmova, komedije, horora, znanstveno-fantastičnih filmova, avanturističkih filmova i triler filmova.

3.METODA

3.1. Sudionici

Istraživanje je provedeno na prigodnom uzorku punoljetnih osoba Republike Hrvatske. U istraživanju je sudjelovalo 122 sudionika od čega je žena 84 (53.16%), muškaraca 35 (22.15%), jedan sudionik (0.63%) je naveo da se ne želi izjasniti i dvoje sudionika (1.27%) je odabralo opciju drugo. Raspon dobi je od 18 do 57 godina pri čemu je prosječna dob 24,53 godina ($SD=6.78$). Najviše sudionika je navelo da ima završeno srednjoškolsko obrazovanje, njih 75 (47.47%), 45 (28.48%) sudionika je navelo da ima visokoškolsko obrazovanje, a njih dvoje (1.27%) osnovnoškolsko obrazovanje.

3.2. Instrumenti

Pri provođenju ovog istraživanja korišteni su: *Upitnik sociodemografskih podataka*, *Jednostavna skala procjene učestalosti gledanja pojedinih žanrova filmova*, *Jednostavna skala procjene preferencije žanrova filmova*, *subskala ekstraverzije iz hrvatskog prijevoda 50 leksičkih velikih pet faktorskih oznaka za samoocjenjivanje (IPIP 50, Mlačić i Goldberg, 2007)* te *subskala depresivnosti iz Skale depresivnosti, anksioznosti i stresa (DASS, Reić Ercegovac i Penezić, 2012)*.

3.2.1. *Upitnik sociodemografskih podataka*

Upitnik je sadržavao pitanja vezana uz dob, spol i stupanj obrazovanja pri čemu su pitanja vezana uz dob bila otvorenog tipa, a pitanja vezana uz spol i stupanj obrazovanja su imala ponuđene odgovore. Sudionike se također tražilo da brojčano navedu koliko često u tipičnom mjesecu gledaju filmove.

3.2.2. *Jednostavna skala procjene čestine gledanja pojedinih žanrova filmova*

Ova se skala sastojala od niza ponuđenih žanrova filmova (romantični, avanturistički, horor, triler, drama, tragedija, znanstveno-fantastični, akcijski i komedija). Od sudionika se

tražilo da na ljestvici za odgovore procijene koliko često gledaju pojedini žanr u rasponu od 1- nikad do 4- često. Pri tome pitanjem nije bio specificiran određeni vremenski period.

3.2.3. Jednostavna skala procjene preferencije žanrova filmova

Skala se sastojala od ponuđenih žanrova filmova (romantični, avanturistički, horor, triler, drama, tragedija, znanstveno-fantastični, akcijski i komedija). Zadatak sudionika bio je procijeniti koliko preferiraju pojedini žanr filma na ljestvici od 1-uopće ne preferiram do 5- u potpunosti preferiram. Navedeno pitanje o preferenciji bilo je općenitog tipa, odnosno nije podrazumijevalo određeni vremenski period.

3.2.4. Subskala ekstraverzije (IPIP 50, Mlačić i Goldberg, 2007)

Subskala ekstraverzije preuzeta je iz hrvatskog prijevoda 50 leksičkih velikih pet faktorskih oznaka za samoocjenjivanje. IPIP50 je instrument koji sadrži 50 tvrdnji kojima se mjere crte ličnosti pojedinca. Sudionik na skali Likertovog tipa daje procjenu u kojoj mjeri se svaka od navedenih tvrdnji odnosi na njega od 1- U potpunosti netočno do 5- U potpunosti točno. Upitnik se sastoji od pet subskala, a to su: emocionalna stabilnosti, ugodnost, savjesnost, intelekt i subskala ekstraverzije koja je korištena i u ovom istraživanju. Svaka od subskala sadrži 10 tvrdnji, a primjeri tvrdnji za subskalnu ekstraverzije uključuju: „Ja sam središte zabave“ i „Osjećam se ugodno među ljudima“. Kada je riječ o koeficijentu pouzdanosti Mlačić i Goldberg (2007) navode kako on za ekstraverziju iznosi .87, a u ovome istraživanju dobiven je koeficijent pouzdanosti $\alpha=.79$.

3.2.5. Subskala depresivnosti (DASS, Reić Ercegovac i Penezić, 2012)

Subskala depresivnosti preuzeta je iz Skale depresivnosti, anksioznosti i stresa (DASS, Reić Ercegovac i Penezić, 2012). Instrument DASS se sastoji od tri subskale; depresivnost, anksioznost i stres. U ovome istraživanju je korištena subskala depresivnosti kojom su obuhvaćeni simptomi: beznadnost, apatija, disforija, obezvrjeđivanje samoga sebe i manjak interesa. Zadatak sudionika je da na skali Likertovog tipa procijene koliko se određena tvrdnja odnosi na njih u rasponu od 0- Uopće se ne odnosi na mene do 3- Potpuno se odnosi

na mene. Primjeri tvrdnji ponuđenih za subskalu depresivnosti su: „Čini mi se da ne mogu osjetiti ništa pozitivno“, „Osjećam se potišteno“ i „Ne vesele me stvari koje radim“. Upitnik ima sveukupno 42 čestice, a svaka pojedina skala 14 čestica. Nadalje, Reić Ercegovac i Penezić (2012) navode kako koeficijent pouzdanosti za subskalu depresivnosti iznosi .71, a u ovome istraživanju dobiveni koeficijent pouzdanosti iznosi $\alpha=.94$.

3.3. Postupak

Nacrt ovog istraživanja je najprije odobren od strane Etičkog povjerenstva Odjela za psihologiju Sveučilišta u Zadru. Sudjelovati su mogle sve punoljetne osobe, a istraživanje je provedeno online u periodu od ožujka do lipnja 2024. godine. Poziv za sudjelovanjem je upućen putem društvene aplikacije Whatsapp te putem Facebook studentskih grupa i grupa čija su glavna tema filmski sadržaji. Sudionicima je najprije objašnjen cilj istraživanja kao i da u bilo kojem trenutku mogu odustati od sudjelovanja bez ikakvih posljedica. Naglašeno je i da je sudjelovanje u ovome istraživanju u potpunosti anonimno. Za ispunjavanje upitnika je bilo potrebno tri do četiri minute.

4. REZULTATI

Prije odgovora na istraživačke probleme izračunati su deskriptivni parametri (aritmetička sredina M , standardna devijacija SD , minimalna i maksimalna vrijednost, asimetričnost i spljoštenost) za varijable: dob, ekstraverziju, depresivnost te preferencije i čestine gledanja žanrova filmova. Rezultati su prikazani u *Tablici 1*.

Tablica 1 Prikaz deskriptivnih parametara za dob mjere ekstraverzije, depresivnosti i preferencije i čestine gledanja žanrova filmova ($N=122$)

	Mjera	M	SD	Min	Max	Koeficijent asimetričnosti i (sp)	Koeficijent kurtičnosti (sp)
	Dob	24.53	6.78	18	57	2.65 (0.22)	7.82 (0.44)
	Ekstraverzija	31.07	6.82	15	46	-0.27 (0.22)	-0.60 (0.44)
	Depresivnost	7.39	8.75	0	41	1.62 (0.22)	2.25 (0.44)
	Čestina gledanja filmova	4.53	3.58	0	15	1.25 (0.22)	1.11 (0.44)
Preferencija	Komedija	4.14	0.88	2	5	-0.64 (0.22)	-0.59 (0.44)
	Romantični	3.59	1.17	1	5	-0.47 (0.22)	-0.68 (0.44)
	Akcijski	3.54	1.10	1	5	-0.49 (0.22)	-0.39 (0.44)
	Znanstveno-fantastični	3.28	1.45	1	5	-0.32 (0.22)	-1.27 (0.44)
	Avanturistički	3.57	1.15	1	5	-0.50 (0.22)	-0.48 (0.44)
	Horor	2.21	1.40	1	5	0.74 (0.22)	-0.88 (0.44)
	Triler	3.60	1.34	1	5	-0.61 (0.22)	-0.73 (0.44)
	Drama	3.66	1.13	1	5	-0.53 (0.22)	-0.41 (0.44)
	Tragedija	2.74	1.23	1	5	0.17 (0.22)	-0.91 (0.44)
	Čestina	Komedija	3.25	0.80	1	4	-0.77 (0.22)
Romantični		2.87	0.94	1	4	-0.33 (0.22)	-0.88 (0.44)
Akcijski		2.86	0.96	1	4	-0.29 (0.22)	-0.97 (0.44)
Znanstveno-fantastični		2.65	1.13	1	4	-0.15 (0.22)	-1.34 (0.44)
Avanturistički		2.70	0.97	1	4	-0.13 (0.22)	-0.99 (0.44)
Horor		1.80	1.07	1	4	1.07 (0.22)	-0.22 (0.44)
Triler		2.78	1.11	1	4	-0.32 (0.22)	-1.27 (0.44)
Drama		2.81	0.92	1	4	-0.13 (0.22)	-1.00 (0.44)
Tragedija		2.02	0.90	1	4	0.52 (0.22)	-0.55 (0.44)

Promatrajući prosječne rezultate dobivene u ovome istraživanju, može se uočiti da su, s obzirom na asimetriju uzorka, u ovome istraživanju pretežno sudjelovali mlađi sudionici. Nadalje, može se uočiti da je razina ekstraverzije u prosjeku osrednja, dok su rezultati vezani uz razinu depresivnosti pretežno niskih vrijednosti. Kada se promatra čestina može se uočiti da u prosjeku sudionici gledaju manji broj filmova, točnije prosječno 4.53 filma u tipičnom mjesecu.

Nadalje, u analizi podataka su korišteni parametrijski postupci s obzirom da se indeksi asimetričnosti i kurtičnosti nalaze unutar kritičnih granica koje su predložene od strane Kline (2011). Prema navedenom autoru indeks asimetričnosti treba biti niži od 3, a indeks kurtičnosti niži od 8.

U svrhu odgovaranja na istraživačke probleme, odnosno ispitivanja odnosa preferencije žanrova filmova i razine ekstraverzije, kao i odnosa preferencije filmova i razine depresivnosti, izračunati su Pearsonovi koeficijenti korelacije. Dobiveni rezultati su prikazani u *Tablici 2*.

Tablica 2 Prikaz Pearsonovih koeficijenta korelacije između preferencije gledanja devet filmskih žanrova i ekstraverzije i depresivnosti (N=122)

Mjera	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1. Komediya	1	.26**	.19*	-.12	.02	-.30**	-.20*	-.02	-.13	-.07	-.19*
2. Romantični		1	.07	-.18	-.08	-.00	-.04	.18*	.06	.03	-.11
3. Akcijski			1	.07	.30**	.06	.04	-.05	-.10	.04	.06
4. Znanstveno-fantastični				1	.50**	.13	.10	-.23*	-.14	-.16	.01
5. Avanturistički					1	-.01	.18*	-.01	.07	-.04	-.12
6. Horor						1	.35**	.07	.25**	.10	-.01
7. Triler							1	.32**	.28**	-.02	.11
8. Drama								1	.56**	-.06	.16
9. Tragedija									1	-.09	.10
10. Ekstraverzija										1	-.34**
11. Depresivnost											1

* $p < .05$, ** $p < .01$

Nije utvrđena statistički značajna korelacija između preferencije gledanja nijednog žanra filma i stupnja ekstrovertiranosti sudionika (Tablica 2).

Nadalje, statistički značajna korelacija utvrđena je samo između razine depresivnosti i preferencije za žanr komedije. Odnosno veća preferencija komedija praćena je nižom razinom depresivnosti. Nije utvrđena statistički značajna povezanost između depresivnosti i preferencije ostalih žanrova filmova: romantični, akcijski, znanstveno-fantastični, avanturistički, horor, triler, drama i tragedija (Tablica 2).

Kako bi se dobio uvid i u odnos čestine gledanja žanrova filmova i ekstraverzije i depresivnosti, dodatno su ispitani koeficijenti korelacije između čestine gledanja pojedinih žanrova i razine ekstraverzije i depresivnosti, a dobivenim rezultatima je utvrđeno da nema statistički značajnih korelacija između čestine gledanja nijednog od devet žanrova filma i stupnja ekstrovertiranosti i depresivnosti sudionika (Tablica 3 u Prilogu).

U svrhu dobivanja dodatnih informacija, ispitani su i koeficijenti korelacije između procijenjene preferencije i čestine gledanja pojedinih žanrova. Dobivenim rezultatima su utvrđene statistički značajne pozitivne povezanosti između preferencija devet žanrova filmova i čestine gledanja tih žanrova filmova. Odnosno, utvrđeno je da se, za svih devet korištenih žanrova u ovom istraživanju (romantični, avanturistički, horor, triler, drama, znanstveno-fantastični, akcijski, komedija i tragedija), s povećanjem preferencije za žanr povećava i čestina gledanja tog žanra (*Tablica 1 u Prilogu*).

Nadalje, kada je riječ o interkorelacijama preferencija filmova utvrđeno je da je veća preferencija komedija povezana s većom preferencijom romantičnih i akcijskih filmova, kao i smanjenom preferencijom gledanja horor i triler filmova. Nadalje, veća preferencija romantičnih filmova povezana je s većom preferencijom drama, a s većom preferencijom akcijskih i znanstveno-fantastičnih filmova veća je i preferencija gledanja avanturističkih filmova te je veća preferencija znanstveno-fantastičnih filmova povezana sa smanjenjem preferencije drama. Isto tako, veće preferencije avanturističkih i horor filmova povezane su s većom preferencijom triler filmova, a veća preferencija horor filmova te trilera i drama povezana je i s većom preferencijom gledanja tragedija, dok je veća preferencija gledanja trilera povezana i sa većom preferencijom drama. Ostale interkorelacije preferencija žanrova filmova nisu statistički značajne (*Tablica 2*).

Kada je riječ o interkorelacijama čestine gledanja žanrova filmova utvrđeno je da se s povećanjem čestine gledanja komedija povećava čestina gledanja romantičnih filmova te smanjuje čestina gledanja horora i trilera, dok se s povećanjem čestine gledanja romantičnih filmova povećava čestina gledanja drama, a smanjuje čestina gledanja znanstveno-fantastičnih filmova. Također, povećana čestina gledanja akcijskih filmova povezana je s povećanom čestinom gledanja znanstveno-fantastičnih filmova, a i povećana čestina gledanja i znanstveno-fantastičnih i akcijskih filmova povezana je s povećanom čestinom gledanja avanturističkih filmova. Što se tiče horor, triler i drama filmova, s povećanjem čestine gledanja ovih filmova povećava se i čestina gledanja tragedija te je povećana čestina gledanja horor filmova povezana i s povećanom čestinom gledanja triler filmova. Nisu utvrđene statistički značajne interkorelacije između čestina gledanja ostalih žanrova filmova (*Tablica 1 u Prilogu*).

Nadalje, kada je riječ o povezanosti preferencija žanrova filmova i čestine gledanja žanrova filmova, utvrđeno je da je veća preferencija komedija povezana s manjom čestinom

gledanja horor i triler filmova. Isto tako, veća preferencija za horor i triler filmove povezana je s manjom čestinom gledanja komedija, ali i s većom čestinom gledanja triler filmova te, kod veće preferencije horor filmova, i tragedija. Također, osobe koje više preferiraju romantične filmove češće gledaju, osim romantičnih, drame te rjeđe znanstveno-fantastične filmove, dok osobe koje preferiraju znanstveno-fantastične filmove osim romantičnih manje gledaju i drame, a učestalije gledaju avanturističke filmove. Nadalje, s većom preferencijom za akcijske filmove veća je čestina gledanja avanturističkih filmova te s većom preferencijom avanturističkih filmova veća je i čestina gledanja akcijskih i znanstveno-fantastičnih filmova. Što se tiče preferencije za žanrove tragedije i drame, što je veća preferencija za ove žanrove manja je čestina gledanja komedija i znanstveno-fantastičnih filmova. Također, veća preferencija za drame povezana je i s većom čestinom gledanja trilera i tragedija, a s većom preferencijom tragedija veća je i čestina gledanja horora, trilera i drama. Nadalje, statistički značajne povezanosti nisu utvrđene između ostalih preferencija i čestina gledanja žanrova filmova (*Tablica 1 u Prilogu*).

Dodatno su ispitani i Pearsonovi koeficijenti korelacije između čestine gledanja filmova općenito u tipičnom mjesecu i razine ekstraverzije te između čestine gledanja filmova i stupnja depresivnosti (*Tablica 2 u Prilogu*). Utvrđena je statistički značajna pozitivna povezanost između čestine gledanja filmova i razine ekstrovertiranosti sudionika. Odnosno, s povećanjem ekstrovertiranosti sudionika povećava se i čestina gledanja filmova. Nije utvrđena statistički značajna povezanost čestine gledanja filmova i stupnja depresivnosti sudionika. Nadalje, utvrđena je statistički značajna negativna korelacija između razine ekstrovertiranosti i depresivnosti sudionika. Preciznije, što je veća razina ekstrovertiranosti to je manja razina depresivnosti (*Tablica 2 u Prilogu*).

U svrhu dodatnih informacija izračunate su i dvije analize varijanci s ponovljenim mjerenjima kako bi se ispitala razlike u preferenciji i čestini gledanja filmova ovisno o vrsti žanra. Rezultati su pokazali da postoje značajne razlike u preferenciji ($F(8)=28.98, p<.01$) i čestini gledanja filmova ($F(8)=27.48, p<.01$) ovisno o vrsti filmskog žanra. Post-hoc usporedbe uz Bonferroni korekciju pokazale su da kada je riječ o razlikama u preferencijama za filmove ovisno o žanru filmova, u prosjeku sudionici statistički značajno više preferiraju žanr komedije u odnosu na druge žanrove. Nadalje, sudionici značajno više preferiraju romantični, akcijski, znanstveno-fantastični i avanturistički žanr u odnosu na horore i

tragedije. Također, sudionici manje preferiraju horor filmove u odnosu na žanrove triler, drama i tragedija. Nadalje, utvrđeno je i da sudionici više preferiraju trilere i drame u odnosu na tragedije. Ostale razlike u preferencijama filmova ovisno o žanru filma nisu statistički značajne (*Tablica 4 u Prilogu, Tablica 1*).

Nadalje, kada je riječ o razlici u čestini gledanja filmova ovisno o žanru filmova, utvrđeno je da sudionici češće gledaju žanr komedije u odnosu na znanstveno-fantastični žanr, avanturistički žanr, horore, trilere, drame i tragedije. Nadalje, sudionici češće gledaju romantične, akcijske, znanstveno-fantastične i avanturističke filmove u odnosu na horore i tragedije. Također, sudionici značajno rjeđe gledaju horor filmove u odnosu na trilere i drame te značajno češće gledaju trilere i drame u odnosu na tragedije. Nadalje, ostale razlike u čestini gledanja filmova ovisno o žanru filma nisu statistički značajne (*Tablica 5 u Prilogu, Tablica 1*).

5. RASPRAVA

U današnjem svijetu ispunjenom medijima filmovi su postali veliki dio čovjekove svakodnevnice. Pri razmatranju pitanja individualnih razlika pri izboru vrste, odnosno žanra, filma koji osoba preferira gledati polazi se od pretpostavke predložene Teorijom koristi i zadovoljstva prema kojoj ljudi sami odabiru sadržaj koji će konzumirati i to u svrhu zadovoljavanja nekih osobnih potreba (Katz i sur., 1974). Uzevši navedeno u obzir, u dosadašnjim je istraživanjima ispitivan odnos preferencija žanrova filmova i osobina ličnosti, među koje spada i ekstraverzija (Cantador i sur., 2013; Hall, 2005; Pekić i Milovanović, 2016; Vukas, 2020; Weaver i sur., 1993) te u manjem broju istraživanja i odnos preferencija i depresivnosti (Till i sur., 2014). Stoga je i cilj ovog istraživanja bio ispitati kakav je odnos pojedinčevih preferencija gledanja žanrova filmova i razine ekstraverzije te preferencije gledanja žanrova filmova i razine depresivnosti sudionika. Pri tome su u obzir uzete preferencije prema sljedećim žanrovima: komedija, romantični film, akcijski film, znanstveno-fantastični film, avanturistički film, horor, triler, drama te tragedija.

Prvi problem ovog istraživanja bio je ispitati odnos između preferencija žanrova filmova i ekstraverzije. S obzirom na rezultate prijašnjih istraživanja u kojima su dobivene statistički značajne korelacije između preferencija žanrova filmova i ekstraverzije (Cantador

i sur., 2013; Hall, 2005; Vukas, 2020; Weaver, 1991; Zuckerman i Litle, 1986), u ovome istraživanju se pretpostavilo da će biti utvrđena statistički značajna pozitivna povezanost stupnja ekstravertiranosti sudionika i preferencije za komedije, romantične i akcijske filmove, drame, horor filmove i trilere kao i statistički značajna negativna povezanost stupnja ekstraverzije i preferencije gledanja avanturističkih filmova, znanstveno-fantastičnih filmova i tragedije. Statističkom obradom rezultata nisu utvrđene statistički značajne korelacije između razine ekstravertiranosti i niti jednog od žanrova filmova korištenih u ovome istraživanju. Ovime je prva hipoteza ovog istraživanja odbačena. Kao što je i prethodno navedeno, statistički značajne povezanosti preferencije gledanja prethodno navedenih žanrova i razine ekstraverzije pretpostavljene su na temelju prethodnih istraživanja koja su se bavila ovim pitanjem (Cantador i sur., 2013; Hall, 2005; Vukas, 2020; Weaver, 1991; Zuckerman i Litle, 1986). Kao moguće objašnjenje rezultata koji nisu u skladu s očekivanjima se ponajprije treba navesti jedan od čestih problema istraživanja, a to je manji broj sudionika. Nadalje, ako se promatra prosječna čestina gledanja filmova, sudionici u ovome istraživanju u prosjeku pogledaju 4.53 filma pri čemu je najveći navedeni broj 16 filmova u mjesecu, a najmanji 0. Moglo bi se pretpostaviti da je za dobivanje značajnosti ili barem boljeg uvida u odnos između ekstraverzije i preferencije gledanja navedenih devet žanrova potreban veći uzorak sudionika koji isto tako u tipičnom mjesecu pogledaju veći broj filmova. Naime, ako u uzorku prevladavaju sudionici koji na mjesec pogledaju samo dva ili tri filma postoji vjerojatnost da filmove koje gledaju gledaju, na primjer, iz socijalnih potreba ili ih nasumično odabiru, a ne iz razloga što ih zapravo žele ili vole gledati. Na primjer, pogledaju filmove samo u situacijama druženja s drugim osobama pri čemu se vjerojatno gledaju filmovi na temelju zajedničkog odabira ili pogledaju filmove za koje dobiju preporuku od drugih osoba ili nasumično naiđu na njih kroz oglase ili razgovore s drugim osobama. U ovom slučaju, postoji mogućnost da osoba zapravo i nije upoznata sa svim žanrovima ili ih nije dovoljno puta gledala da bi odredila koji joj zapravo najviše odgovara. S druge strane, pojedinci koji gledaju više filmova na mjesec pokazuju ponajprije veće zanimanje i preferenciju za gledanjem filmova općenito te isto tako vjerojatno češće odabiru određeni žanr. Ovim učestalijim odabirom određenog žanra je omogućeno da se bolje iskristalizira da je to uistinu žanr koji oni najviše preferiraju čime bi se moglo pretpostaviti i da taj žanr može biti u odnosu s nekim crtama ličnosti pojedinca.

Nadalje, u svrhu dobivanja dodatnih informacija ispitana je i povezanost ekstraverzije i čestine gledanja filmova pri čemu je dobiveno da osobe s višom razinom

ekstraverzije češće gledaju filmove. Naime, ekstrovertiranije osobe su osobe koje često traže uzbuđenje, prikljive su i druželjubive (McCrae i Costa, 1991), stoga bi se moglo pretpostaviti da su motivirane za češćim gledanjem medijskih sadržaja kojima bi zadovoljile navedene potrebe (Flayelle i sur., 2020; Panda i Pandey, 2017). Na primjer, grupno gledanje filmova ili zajednički odlasci u kino ekstrovertiranoj osobi mogu zadovoljiti potrebu za druženjem. Gledanje istih filmova daje i prostora za širok spektar tema o kojima se može razgovarati čime si, također, pojedinac može zadovoljiti potrebu za socijalnom interakcijom, Nadalje, određeni žanrovi filmova pružaju i izvor uzbuđenja kao, na primjer, horor filmovi ili akcijski filmovi (Peterlić, 2019), za čiju su preferenciju i neka prethodna istraživanja utvrdila pozitivnu povezanost s ekstraverzijom (Hall, 2005; Zuckerman i Litle, 1986).

Drugi problem ovog istraživanja bio je utvrditi odnos između preferencija gledanja žanrova filmova i depresivnosti. Uzevši u obzir nalaze prethodnih istraživanja koja ističu tendenciju depresivnih osoba ka preferiranju sadržaja s negativnom valencijom (Garrido i Schubert, 2013; Gotlib i sur., 2004; Miranda i Claes, 2009; Till i sur., 2014; Yoon i sur., 2020) pretpostavljeno je da će biti utvrđena statistički značajna korelacija razine depresivnosti i preferencije gledanja filmskih žanrova tragedije i drame. Također se pretpostavilo da neće biti statistički značajne povezanosti razine depresivnosti i preferencije gledanja romantičnih filmova, akcijskih filmova, komedije, znanstveno-fantastičnih filmova, avanturističkih filmova, trilera i horor filmova. Dobivenim rezultatima utvrđena je statistički značajna negativna korelacija između stupnja depresivnosti sudionika i preferencije gledanja komedija. Preciznije, što je razina depresivnosti viša to je preferencija gledanja filmskog žanra komedije niža. Nadalje, nije dobivena statistički značajna korelacija između stupnja depresivnosti sudionika i preferencije gledanja ostalih filmskih žanrova (romantični, akcijski, znanstveno-fantastični, avanturistički, horor, triler, drama i tragedija). Ovim rezultatima je druga hipoteza djelomično potvrđena. Naime, prema modelu niskih pozitivnih emocija, smatra se da depresivne osobe imaju nižu pobuđenost za pozitivne podražaja, dok je prema modelu pojačanih negativnih emocija pobuđenost kod depresivnih pojedinaca veća za negativne podražaje (Benning i Oumeziane, 2017). Također, ističe se preferencija depresivnih osoba za sadržaje koji imaju negativnu valenciju (Gotlib i suradnici, 2004; Yoon i sur., 2020). S obzirom na navedeno, pretpostavilo se da će razina depresivnosti biti povezana sa žanrovima drame i tragedije što je i dobiveno u istraživanju Till i suradnici (2014), no, nije utvrđeno rezultatima ovog istraživanja. Kao jedan od mogućih razloga za ovakve rezultate se ponajprije treba istaknuti manji broj sudionika. Postoji mogućnost da bi

se uz veći broj sudionika utvrdila značajnost. Isto tako, prosječna razina depresivnosti sudionika ovog istraživanja je relativno niska. Možda bi se moglo pretpostaviti da je potrebna viša prosječna razina depresivnosti kako bi se ova povezanost mogla detektirati. Također, prema Teoriji upravljanja raspoloženjem ljudi biraju one medijske sadržaje koji im mogu omogućiti da na preferirani način upravljaju svojim emocionalnim doživljajima i raspoloženjem (Zilmann, 2015). U skladu s ovime se kao potencijalno objašnjenje za preferenciju depresivnih osoba za negativne sadržaje (Gotlib i sur., 2004) navodi da se kroz interakciju s medijem koji ima negativnu valenciju, kao što je na primjer u istraživanju Nolen-Hoeksema (1991) slušanje tužne glazbe, depresivne osobe mogu suočiti sa svojim emocijama ili osjećati utješeno (Ter Bogt i sur., 2021). Suprotno ovome autori Miranda i Claes (2009) su ponudili i objašnjenje da se ovakve sadržaje može koristiti u svrhu bijega od svojih emocija umjesto suočavanja s njima. Postoji mogućnost da u ovome istraživanju nije bio značajan broj sudionika koji ova dva žanra koriste u svrhu izbjegavanja ili suočavanja sa svojim emocijama, kao i da sudionici s nižim razinama depresivnosti gledaju ove žanrove iz potpuno drugačijih razloga. Bitno je i istaknuti mogućnost da preferencija za sadržaje s negativnom valencijom možda može varirati ovisno o raspoloženju pojedinca. Depresivna osoba možda voli gledati drame i tragedije u periodima kada joj je emocionalno stanje lošije te u tim trenucima možda koristi gledanje ovih žanrova filmova svrhu prethodno spomenutog reguliranja emocionalnog stanja ili negativnog mehanizma suočavanja, dok u trenucima veće emocionalne stabilnosti preferira i uživa u nekom od ostalih žanrova.

Nadalje, kada je riječ o rezultatu vezanom uz dobivenu značajnu negativnu korelaciju stupnja depresivnosti i preferencije gledanja žanra komedije, ponovno bi se, kao moguće objašnjenje, mogao ponuditi model niskih pozitivnih emocija prema kojem depresivne osobe imaju visok prag reaktivnosti na pozitivne sadržaje (Benning i Oumeziane, 2017). Prema tome, moglo bi se zaključiti da depresivne osobe ne preferiraju ovaj žanr, za koji bi se moglo reći da ima izrazito pozitivnu valenciju, iz razloga što im je reaktivnost na taj podražaj izrazito niska. Isto tako, kao što je već prethodno navedeno, depresivne osobe preferiraju negativne sadržaje (Gotlib i sur., 2004) koji su u skladu s njihovim emocionalnim stanjem, no, komedije su žanr filmova koji je pretežno vedar što je u popriličnom kontrastu s emocionalnim stanjem depresivne osobe zbog čega bi se moglo pretpostaviti da ga i ne preferiraju. Nadalje, komedije su često gledaju u društvu te sadrže aktivnu radnju, a čiji je sadržaj temeljen na smiješnim i preuveličanim situacijama kojima je u cilj izazvati smijeh i

humor kod gledatelja (King, 2002; Peterlić, 2019). Navedeno bi možda moglo predstavljati napor za depresivne osobe koje se osjećaju emocionalno izmoreno te im vrlo vjerojatno nije do smijeha i praćenja humoristične radnje.

U svrhu dobivanja dodatnih informacija ispitana je i povezanost čestine gledanja pojedinih žanrova filmova i razine ekstraverzije i depresivnosti pri čemu je utvrđeno da nema statistički značajnih korelacija između čestine gledanja nijednog od devet žanrova filma i stupnja ekstrovertiranosti i depresivnosti sudionika. Navedeni rezultati su većinski u skladu s dobivenim rezultatima vezanim uz preferencije filmova izuzev dobivene značajne povezanosti između preferencije za žanr komedije i razine depresivnosti sudionika koja nije dobivena i između čestine gledanja žanra komedije i razine depresivnosti. Iz ovoga se vidi da iako čestina gledanja žanrova filmova jest vezana uz preferenciju tih žanrova filmova, nije i u potpunoj korelaciji. S obzirom na navedeno, kako bi se dodatno rasvijetlio odnos između čestine gledanja pojedinih žanrova filmova i ekstraverzije i depresivnosti, buduća istraživanja bi se trebala usmjeriti i na samu čestinu gledanja pojedinih žanrova filmova.

Zaključno govoreći, najveće ograničenje ovog istraživanja ogleda se u relativno malom uzorku u usporedbi s nekim od istraživanja kojima su utvrđene značajne korelacije između preferencija žanrova filmova i depresivnosti (na primjer, istraživanje Till i suradnika (2014) u kojem je sudjelovalo 943 sudionika) i između preferencije žanrova filmova i ekstraverzije (na primjer, istraživanje Zuckerman i Litle (1986) sa 302 sudionika i Cantador i suradnika (2013) sa 53 226). Nadalje, s obzirom da su u ovome istraživanju rezultati dobiveni na temelju korelacija, nije moguće utvrditi uzročno-posljedične veze između preferencija žanrova filmova i ekstraverzije i depresivnosti. Potrebno je naglasiti i da pitanjima o čestini i preferenciji nije bio specificiran određen vremenski period te je stoga upitno na koji su se vremenski period različiti sudionici referirali u izvještavanju. Nedostatak je i neujednačen omjer muških i ženskih sudionika zbog slabog odaziva muških sudionika na sudjelovanje u istraživanju, pa je važno istaknuti da se dobiveni rezultati manje mogu generalizirati na mušku populaciju. Isto tako, iako je raspon dobi u ovome istraživanju do 57 godina, u prosjeku su sudionici mlađe dobi ($M=24.53$). S obzirom na navedeno, manje je moguće generalizirati dobivene rezultate na stariju dobnu skupinu. Bitno je naglasiti i da je istraživanje provedeno u online obliku zbog čega se nije moglo kontrolirati u kojim uvjetima se ispunjavao upitnik te su sudionici možda ometani tijekom odgovaranja na pitanja zbog čega su možda odgovarali nepažljivo. Isto tako, budući da se radi o skalama samoprocjene, upitno je i jesu li sudionici davali socijalno poželjne odgovore. Nadalje kako je i već

prethodno navedeno, prosjek čestine gledanja filmova u tipičnom mjesecu je relativno nizak. Najviše sudionika je navelo da pogleda tri filma u tipičnom mjesecu, a nekolicina je čak navela da ne pogleda niti jedan film. S obzirom na navedeno, buduća istraživanja bi mogla ograničiti uzorak sudionika na one koji u tipičnom mjesecu gledaju veći broj filmova, odnosno da se odredi određeni minimum broja filmova koje sudionik mjesečno pogleda. Također, buduća istraživanja vezana uz odnos depresivnosti i preferencija filmova bi mogla uključiti i otvorena pitanja u kojima bi se od sudionika tražilo da navedu razlog zbog kojeg preferiraju određeni žanr, s obzirom da se depresivnost rijetko ispituje u području filmskih preferencija pa su potrebna istraživanja koja bi koristila otvoreni, dublji, kvalitativni pristup. Ovim bi se mogao dobiti bolji uvid i razumijevanje odnosa depresivnosti i potencijalnog korištenja filmova u svrhu regulacije emocija.

6. ZAKLJUČCI

1. Nije utvrđena statistički značajna povezanost između preferencije gledanja nijednog žanra filma i razine ekstrovertiranosti sudionika.
2. Utvrđena je statistički značajna povezanost između razine depresivnosti i preferencije gledanja filmskog žanra komedije. Sudionici s višom razinom depresivnosti imaju niže razine preferencije gledanja žanra komedije. Nadalje, nije utvrđena statistički značajna povezanost između razine depresivnosti i preferencije gledanja ostalih žanrova filmova (romantični, akcijski, znanstveno-fantastični, avanturistički, horor, triler, drama i tragedija).

7. LITERATURA

- Aaron, N. i Field, T. (1999). Massage and music therapies attenuate frontal EEG asymmetry in depressed adolescents. *Adolescence*, 34, 529-534.
- Barış, E. i Yeliz, K. T. (2021). Relationships Between Individuals' Mood, Introvert–Extrovert Personality Traits, and Music Preferences. *Studies in Psychology*, 41(2), 549-580. <http://dx.doi.org/10.26650/SP2021-852069>

- Bennett, M. P., Zeller, J. M., Rosenberg, L. i McCann, J. (2003). The effect of mirthful laughter on stress and natural killer cell activity. *Altern Ther Health Med* , 9 (2) 38-45.
- Benning, S. D. i Ait Oumeziane, B. (2017). Reduced positive emotion and underarousal are uniquely associated with subclinical depression symptoms: Evidence from psychophysiology, self-report, and symptom clusters. *Psychophysiology*, 54(7), 1010-1030.
- Birmaher, B., Ryan, N. D., Williamson, D. E., Brent, D. A. Kaufman, J., Dahl, R. E., Perel, J. i Nelson, B. (1996). Childhood and adolescent depression: A review of the past 10 years. Part I. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 35, 1427-1439. <https://doi.org/10.1097/00004583-199611000-00011>
- Bordwell, D. i Carroll, N. (2012). *Post-theory: Reconstructing film studies*. University of Wisconsin Pres.
- Cantador, I., Fernández-Tobías, I., Bellogín, A., Kosinski, M. i Stillwell, D. (2013). Relating Personality Types with User Preferences in Multiple Entertainment Domains. In *UMAP Workshops* , 997, 1-16.
- Costa, P. T. i McCrae, R. R. (2008). The revised neo personality inventory (neo-pi-r). U G. J. Boyle, G. Matthews, D. H. Saklofske (ur.), *The SAGE handbook of personality theory and assessment*, (str. 179-198.). SAGE.
- Cuijpers, P., de Graaf, R. i van Dorsselaer, S. (2004). Minor depression: Risk profiles, functional disability, health care use and risk of developing major depression. *Journal of Affective Disorders*, 79(1), 71–79. doi:10.1016/s0165-0327(02)00348-
- Flayelle, M., Maurage, P., Di Lorenzo, K. R., Vögele, C., Gainsbury, S. M. i Billieux, J. (2020). Binge-watching: What do we know so far? A first systematic review of the evidence. *Current Addiction Reports*, 7, 44-60. <https://doi.org/10.1007/s40429-020-00299-8>
- Fletcher, J. M. (2010). Adolescent depression and educational attainment: results using sibling fixed effects. *Health economics*, 19(7), 855-871. <https://doi.org/10.1002/hec.1526>

- Forbes, E. E. i Dahl, R. E. (2005). Neural systems of positive affect: relevance to understanding child and adolescent depression?. *Development and Psychopathology*, 17(3), 827-850. <https://doi.org/10.1017/S095457940505039X>
- Galić, M. (2016). *Leksikon radija i televizije, drugo izdanje*. Hrvatska radiotelevizija i Naklada Ljevak.
- Garrido, S. i Schubert, E. (2013). Adaptive and maladaptive attraction to negative emotions in music. *Musicae Scientiae*, 17(2), 147-166. <https://doi.org/10.1177/1029864913478305>
- Garrido, S. i Schubert, E. (2015). Music and people with tendencies to depression. *Music Perception: An Interdisciplinary Journal*, 32(4), 313-321. <https://doi.org/10.1525/mp.2015.32.4.313>
- Gerbner, G., Gross, L., Morgan, M. i Signorielli, N. (1986). Living with television: The dynamics of the cultivation process. *Perspectives on media effects, 1986*, 17-40.
- Gibson, R., Aust, C. F. i Zilmann, D. (2000). Loneliness of adolescents and their choice and enjoyment of love-celebrating versus love-lamenting popular music. *Empirical Studies of the Arts*, 18, 43-48. <https://doi.org/10.2190/B51G-8U0W-N0EQ-MJUU>
- Gilić, N. (2007). *Filmske vrste i rodovi*. AGM.
- Golbeck, J. i Norris, E. (2013). Personality, movie preferences, and recommendations. *U Proceedings of the 2013 IEEE/ACM International Conference on Advances in Social Networks Analysis and Mining* (str. 1414-1415). ACM Press <https://doi.org/10.1145/2492517.2492572>
- Gotlib, I. H., Krasnoperova, E., Yue, D. N. i Joormann, J. (2004). Attentional Biases for Negative Interpersonal Stimuli in Clinical Depression. *Journal of Abnormal Psychology*, 113(1), 127–135. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.113.1.121>
- Gurven, M., von Rueden, C., Stieglitz, J., Kaplan, H. i Eid-Rodriguez, D. (2014). The evolutionary fitness of personality traits in a small-scale subsistence society. *Evolution and Human Behavior*, 35, 17–25. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2013.09.002>
- Hall, A. (2005). Audience personality and the selection of media and media genres. *Media Psychology*, 7, 377-398. https://doi.org/10.1207/S1532785XMEP0704_4

- Hammen, C. i Watkins, E. (2018). *Depression*. Routledge.
- Hanich, J. (2011). *Cinematic emotion in horror films and thrillers: The aesthetic paradox of pleasurable fear*. Routledge.
- Horvat, S. (2008). *Budućnost je ovdje Svijet distopijskog filma*. Hrvatski filmski savez.
- Infortuna, C., Battaglia, F., Freedberg, D., Mento, C., Zoccali, R. A., Muscatello, M. R. A. i Bruno, A. (2021). The inner muses: How affective temperament traits, gender and age predict film genre preference. *Personality and Individual Differences*, 178, 110877. doi:10.1016/j.paid.2021.110877
- John, O. P. i Srivastava, S. (1999). The Big-Five trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives. U: L. A. Pervin i O. P. John (ur.), *Handbook of personality: Theory and research* (str. 102-138). Guilford Press.
- Katz, E., Blumler, J. i Gurevitch, M. (1974). Utilization of mass media by the individual. U: J. Blumer i E. Katz (ur.), *The uses of mass communication* (str. 9-34). Sage.
- Keenan-Miller, D., Hammen, C. L. i Brennan, P. A. (2007). Health outcomes related to early adolescent depression. *Journal of Adolescent Health*, 41(3), 256-262. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2007.03.015>
- King, G. (2002). *Film comedy*. Wallflower Press.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. The Guilford Press.
- Kukuljica, M. (2004). *Zaštita i restauracija filmskog gradiva*. Hrvatski državni arhiv.
- Lee, R. M., Dean, B. L. i Jung, K. (2008). Social connectedness, extraversion, and subjective well-being: Testing a meditational model. *Personality and Individual Differences*, 45, 414–419. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.05.017>
- Lund, O. C. H., Tamnes, C. K., Mouestue, C., Buss, D. M. i Vollrath, M. (2007). Tactics of hierarchy negotiation. *Journal of Research in Personality*, 41, 25–44. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2006.01.002>
- Lukaszewski, A.W. (2020). Extraversion. U V. Zeigler-Hill, T. K. Shackelford (ur.), *Encyclopedia of Personality and Individual Differences* (str. 1514-1519). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-24612-3_1071

- Nabi, R. L., Finnerty, K., Domschke, T. i Hull, S. (2006). Does misery love company? Exploring the therapeutic effects of TV viewing on regretted experiences. *Journal of communication*, 56(4), 689-706. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2006.00315.x>
- Naz, S., Khan, M. J., Kamal, A. i Bibi, H. (2021). Music preference dimensions and personality traits among university students. *Pakistan Journal of Psychological Research*, 36(3), 357-373. <https://doi.org/10.33824/PJPR.2021.36.3.20>
- Nolen-Hoeksema, S. (1991). Responses to depression and their effects on the duration of depressive episodes. *Journal of Abnormal Psychology*, 100(4), 569–582. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.100.4.569>
- McCrae, R. R. i Costa Jr, P. T. (1991). The NEO Personality Inventory: Using the five-factor model in counseling. *Journal of Counseling & Development*, 69(4), 367-372. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1991.tb01524.x>
- Miranda, D. i Claes, M. (2009). Music listening, coping, peer affiliation and depression in adolescence. *Psychology of music*, 37(2), 215-233. <https://doi.org/10.1177/0305735608097245>
- Mlačić, B. i Goldberg, L. R. (2007). An analysis of a cross-cultural personality inventory: The IPIP Big-Five factor markers in Croatia. *Journal of Personality Assessment*, 88, 168-177. <https://doi.org/10.1080/00223890701267993>
- O'Connor, B. P. (2002). A quantitative review of the comprehensiveness of the five-factor model in relation to popular personality inventories. *Assessment*, 9(2), 188-203. <https://doi.org/10.1177/1073191102092010>
- Panda, S. i Pandey, S. C. (2017). Binge watching and college students: motivations and outcomes. *Young Consumers*, 18(4), 425-438. <https://doi.org/10.1108/YC-07-2017-00707>
- Pekić, J. i Milovanović, I. (2016). Relacije osobina ličnosti i motivacije za gledanje filmova. *Zbornik radova Akademije umetnosti*, 4, 76-93.
- Peterlić, A. (2019). *Filmska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://filmska.lzmk.hr/Default.aspx>
- Petz, B. (2005). *Psihologijski rječnik*. Naklada Slap.

- Ploubidis, G. B. i Grundy, E. (2009). Personality and all cause mortality: Evidence for indirect links. *Personality and Individual Differences*, 47(3), 203-208. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2009.02.022>
- Popović, H. (2012). Popularni televizijski žanrovi kao refleksija suvremenog društva. *Holon: postdisciplinarni znanstveno-stručni časopis*, 2(3), 18-43.
- Prica, L. (2014). *Film kao medij filozofskog mišljenja* (Doktorska disertacija). Fakultet hrvatskih studija, Zagreb, Sveučilište u Zagrebu.
- Primack, B. A., Swanier, B., Georgiopoulos, A. M., Land, S. R. i Fine, M. J. (2009). Association between media use in adolescence and depression in young adulthood: a longitudinal study. *Archives of General Psychiatry*, 66(2), 181-188. [10.1001/archgenpsychiatry.2008.532](https://doi.org/10.1001/archgenpsychiatry.2008.532)
- Reić Ercegovac, I. i Dobrota, S. (2011). Povezanost između glazbenih preferencija, sociodemografskih značajki i osobina ličnosti iz petfaktorskoga modela. *Psihologijske teme*, 20(1), 47-65.
- Reić Ercegovac, I. i Penezić, Z. (2012). Skala depresivnosti, anksioznosti i stresa. U Proroković, A., Čubela Adorić, V., Penezić, Z. i Tucak Junaković, I. (ur.), *Zbirka psihologijskih skala i upitnika, Svezak 6* (str. 15-22). Sveučilište u Zadru.
- Rentfrow, P. J. i Gosling, S. D. (2003). The do re mi's of everyday life: The structure and personality correlates of music preferences. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(6), 1236–1256. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.84.6.1236>
- Sargent, J. D., Beach, M. L., Dalton, M. A., Ernstoff, L. T., Gibson, J. J., Tickle, J. J. i Heatherton, T. F. (2004). Effect of parental R-rated movie restriction on adolescent smoking initiation: a prospective study. *Pediatrics*, 114(1), 149-156. <https://doi.org/10.1542/peds.114.1.149>
- Stempleski, S. i Tomalin, B. (2001). *Film*. Oxford University Press.
- Tamborini, R. (1991). Responding to horror: Determinants of exposure and appeal. U J. Bryant i D. Zillmann (ur.), *Responding to the screen: Reception and reaction processes* (str. 305-328). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

- Ter Bogt, T., Canale, N., Lenzi, M., Vieno, A. i van den Eijnden, R. (2021). Sad music depresses sad adolescents: A listener's profile. *Psychology of Music*, 49(2), 257-272. <https://doi.org/10.1177/0305735619849622>
- Till, B., Tran, U. S., Voracek, M., Sonneck, G. i Niederkrotenthaler, T. (2014). Associations between film preferences and risk factors for suicide: an online survey. *PLoS One*, 9(7), e102293. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0102293>
- Vukas, Z. (2020). *Odnos osobina ličnosti, motivacije za gledanje filmova i preferencija filmova*. Diplomski rad. Sveučilište u Zadru.
- Weaver, J. B. (1991). Exploring the links between personality and media preferences. *Personality and Individual Differences*, 12(12), 1293–1299. doi:10.1016/0191-8869(91)90203-n
- Weaver, J. B., Brosius, H. B. i Mundorf, N. (1993). Personality and movie preferences: A comparison of American and German audiences. *Personality and Individual Differences*, 14(2), 307-315. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(93\)90128-P](https://doi.org/10.1016/0191-8869(93)90128-P)
- Wilt, J. i Revelle, W. (2008). Extraversion. U M. R. Leary i R. H. Hoyle (ur.), *Handbook of individual differences in social behavior* (str. 27–45). New York: Guilford Press.
- Windfuhr, K., While, D., Hunt, I., Turnbull, P., Lowe, R., Burns, J., Swinson, N., Shaw, J., Appleby, L., Kapur, N. i National Confidential Inquiry into Suicide and Homicide by People with Mental Illness. (2008). Suicide in juveniles and adolescents in the United Kingdom. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49(11), 1155-1165. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2008.01938.x>
- Yoon, S., Verona, E., Schlauch, R., Schneider, S. i Rottenberg, J. (2020). Why do depressed people prefer sad music? *Emotion*, 20(4), 613–624. <https://doi.org/10.1037/emo0000573>
- Zeigler-Hill, V. i Shackelford, T. K. (2020). *Encyclopedia of personality and individual differences*. Cham: Springer International Publishing. doi:10.1007/978-3-319-24612-3
- Zillmann, D. (2000). Mood management in the context of selective exposure theory. U: M. F. Roloff (Ur.), *Communication yearbook 23* (str. 103-123). Sage.

Zillmann, D. (2015). Mood management: Using entertainment to full advantage. U L. Donohew, H. E. Sypher i E. T. Higgins (ur.), *Communication, social cognition, and affect*, (str. 147-171.). Psychology Press.

Zuckerman, M. i Litle, P. (1986). Personality and curiosity about morbid and sexual events. *Personality and Individual Differences*, 7, 49-56. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(86\)90107-8](https://doi.org/10.1016/0191-8869(86)90107-8)

8. PRILOG

Tablica 1 Prikaz Pearsonovih koeficijenata korelacije između procijenjene preferencije i čestine gledanja pojedinih žanrova filmova (N=122)

Mjera	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
1. Pkom	1	.26**	.19*	-.12	.02	.30**	-.20*	-.02	-.13	.63**	.17	-.05	-.12	.03	.33**	.25**	.02	-.14
2. Prom		1	.07	-.18	-.08	-.00	-.04	.18*	.06	.07	.79**	-.09	-.20*	-.09	-.05	-.10	.22*	-.02
3. Pakc			1	.07	.30**	.06	.04	-.08	-.10	.01	-.04	.75**	.06	.33**	-.01	.02	-.05	-.03
4. Pzf				1	.50**	.13	.10	.23**	-.14	-.08	-.20*	.15	.87**	.41**	.07	.08	.27**	-.13
5. Pav					1	-.01	.18*	-.01	.07	-.05	-.07	.42**	.43**	.65**	-.10	.10	-.02	.04
6. Phor						1	.35**	.07	.25*	.29**	-.07	.03	.11	-.04	.87**	.31**	-.07	.21*
7. Ptrl							1	.32**	.28**	.27**	-.12	.05	.05	.00	.23**	.84**	.09	.15
8. Pdram								1	.56**	-.19*	.17	-.11	.30**	-.15	.04	.27**	.74**	.41**
9. Ptrag									1	-.20*	.13	-.13	-.19*	-.01	.27**	.25**	.49**	.76**
10. Čkom										1	.22*	.07	-.09	.08	.24**	-.21*	-.03	-.11
11. Črom											1	-.06	-.22*	.00	-.05	-.11	.29**	.14
12. Čakc												1	.29**	.48**	.04	.10	.05	.06
13. Čzf													1	.50**	.09	.08	.25**	-.10
14. Čav														1	-.04	.12	-.06	.08
15. Čhor															1	.29**	-.00	.27**
16. Čtrl																1	.18	.23*
17. Čdram																	1	.53**
18. Čtrag																		1

Legenda: * $p < .05$, ** $p < .01$

Pkom- preferencija komedije, Prom- preferencija romantičnih filmova, Pakc -preferencija akcijskih filmova, Pzf- preferencija znanstveno-fantastičnih filmova, Pav- preferencija avanturističkih filmova, Phor- preferencija horora, Ptrl- preferencija trilera, Pdram- preferencija drama, Ptrag- preferencija tragedija, Čkom- čestina gledanja komedija, Črom- čestina gledanja romantičnih filmova, Čakc- čestina gledanja akcijskih filmova, Čzf- čestina gledanja znanstveno-fantastičnih filmova, Čav- čestina gledanja avanturističkih filmova,, Čhor- čestina gledanja horora, Čtrl- čestina gledanja trilera, Čdram- čestina gledanja drama, Čtrag- čestina gledanja tragedija

Tablica 2 Prikaz Pearsonovih koeficijenata korelacije između čestine gledanja filmova u tipičnom mjesecu i razine ekstraverzije te između čestine gledanja filmova i razine depresivnosti (N=122)

Mjere	1.	2.	3.
1. Čestina gledanja	1	.27**	-.14
2. Ekstraverzija		1	-.34**
3. Depresivnost			1

** $p < .01$

Tablica 3 Prikaz Pearsonovih koeficijenta korelacije između čestine gledanja devet filmskih žanrova i ekstraverzije i depresivnosti (N=122)

Mjera	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1. Komedija	1	.22*	.07	-.09	.08	-.24**	-.21*	-.03	-.11	-.01	-.15
2. Romantični		1	-.06	.22*	.00	-.05	-.11	.29**	.14	.05	-.13
3. Akcijski			1	.29**	.48**	.01	.10	.05	.06	.02	.08
4. Znanstveno-fantastični				1	.50**	.09	.08	-.25**	-.10	-.14	-.06
5. Avanturistički					1	-.04	.12	-.06	.08	-.02	-.10
6. Horor						1	.29**	-.00	.27**	.17	.02
7. Triler							1	.18	.23*	-.01	.15
8. Drama								1	.53**	.05	.10
9. Tragedija									1	.02	.06
10. Ekstraverzija										1	-.34**
11. Depresivnost											1

* $p < .05$, ** $p < .01$

Tablica 4 Prikaz rezultata post-hoc usporedbe uz Bonferroni korekciju za ispitivanje razlika u preferenciji ovisno o žanru filma ($N=122$)

ŽANROVI	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1. Komediya		.01*	.00**	.00**	.01*	.00**	.01*	.05*	.00**
2. Romantični			1.00	1.00	1.00	.00**	1.00	1.00	.00**
3. Akcijski				1.00	1.00	.00**	1.00	1.00	.00**
4. Znanstveno-fantastični					1.00	.00**	1.00	.44	.01*
5. Avanturistički						.00**	1.00	1.00	.00**
6. Horor							.00**	.00**	.02*
7. Triler								1.00	.00**
8. Drama									.00**
9. Tragedija									

* $p < .05$, ** $p < .01$

Tablica 5 Prikaz rezultata post-hoc usporedbe uz Bonferroni korekciju za ispitivanje razlika u čestini gledanja filmova ovisno o žanru filma ($N=122$)

ŽANROVI	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1. Komediya		.07	.05	.00**	.00**	.00**	.00**	.01*	.00**
2. Romantični			1.00	1.00	1.00	.00**	1.00	1.00	.00**
3. Akcijski				1.00	1.00	.00**	1.00	1.00	.00**
4. Znanstveno-fantastični					1.00	.00**	1.00	1.00	.00**
5. Avanturistički						.00**	1.00	1.00	.00**
6. Horor							.00**	.00**	1.00
7. Triler								1.00	.00**
8. Drama									.00**
9. Tragedija									

* $p < .05$, ** $p < .01$

